

آیین دادرسی مدنی

مشمول بر مباحث آیین دادرسی (۱) و (۲) و (۳)

تألیف:

دکتر نادر مردانی

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه شیراز

محمدجواد بهشتی

مدرس سابق دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه شیراز

نشر میزان

سرشناسه : بهشتی، محمدجواد
عنوان و نام پدیدآور: آیین دادرسی مدنی مشتمل بر مباحث آیین دادرسی
(۱) و (۲) و (۳)
مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۶۵۶ ص
فروست : علوم اجتماعی؛ ۸۶۰
شابک : 978-964-511-659-8
وضعیت فهرست‌نویسی : فبیای مختصر
شناسه افزوده : مردانی، نادر، ۱۳۳۴-
شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۶۸۱۱۱

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۸۶۰
نشر میزان
آیین دادرسی مدنی
مشتمل بر مباحث آیین دادرسی (۱) و (۲) و (۳)
دکتر نادر مردانی
دکتر محمدجواد بهشتی
چاپ اول: بهار ۱۳۹۴
قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان
شماره: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۶۵۹-۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعداز چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۳۹۱۳۱
فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۳۶۷۷۷۰
واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۳۹۵۲۹-۳۱
پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

علائم اختصاری

قانون مدنی	ق.م.
قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا
قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	ق.ا.ج.ا
قانون تجارت	ق.ت
قانون امور حسبی	ق.ا.ح
قانون روابط موجر و مستاجر	ق.ر.م.م
قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹	ق.آ.د.م
قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸	ق.آ.د.ک
قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب	ق.ت.د.ع.ا
قانون ثبت اسناد و املاک	ق.ث
قانون دیوان عدالت اداری	ق.د.ع.ا
آیین دادرسی دیوان عدالت اداری	آ.د.د.ع.ا

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۳۵
قسمت اول - مشتمل بر آ.د.م (۱)	۳۷
فصل اول - کلیات	۳۸
- تعریف آیین دادرسی مدنی	۳۸
- فایده‌ی آیین دادرسی مدنی	۴۳
- اثر قانون آیین دادرسی مدنی نسبت به ما قبل	۴۴
- تاریخچه‌ی قانون آیین دادرسی مدنی	۴۶
فصل دوم - سازمان قضایی دادگستری	۴۹
مبحث اول - قوه‌ی قضاییه	۴۹
گفتار اول - وظایف قوه‌ی قضاییه	۵۱
گفتار دوم - رئیس قوه‌ی قضاییه	۵۲
- وظایف رئیس قوه‌ی قضاییه	۵۲
- محکمه‌ی عالی انتظامی قضات	۶۰
- مصونیت قضات	۶۲
مبحث دوم - دادسراها	۶۵
کلیات	۶۵
گفتار اول - تقسیمات دادسرا	۶۸
گفتار دوم - سازمان دادرسی عمومی و انقلاب	۶۹
۱ - حوزه‌ی دادسرا	۷۱
۲ - وظایف دادرسی عمومی و انقلاب	۷۱
الف - وظایف قضایی	۷۱

- ب - وظایف غیرقضایی ۷۲
- اول - امور حسبه ۷۲
- دوم - امور غیرحسبی یا امور صرفاً اداری ۷۳
- ۳ - موقعیت دادسرا ۷۳
- ۴ - بازپرس ۷۳
- مبحث سوم - دادگاه‌ها ۷۴
- کلیات ۷۴
- گفتار اول - دادگاه‌های عمومی سابق ۷۶
- حوزه‌ی صلحیه، حوزه‌ی ابتدایی، و حوزه‌ی استینافی ۷۶
- دادگاه صلح ۷۷
- دادگاه بخش ۷۷
- انحلال دادگاه‌های بخش غیر مستقل (وحدت دادگاه‌های نخستین) ۷۸
- تشکیل مجدد دادگاه صلح ۷۸
- دادگاه حقوقی دو ۷۸
- گفتار دوم - مراجع دیگر ۷۹
- ۱ - مأموران صلح ۷۹
- ۲ - خانه‌ی انصاف ۸۰
- ۳ - شورای داوری ۸۰
- گفتار سوم - صلاحیت دادگاه‌های صلح و بخش و حقوقی دو سابق ۸۲
- ۱ - در امور مدنی ۸۲
- ۲ - در امور کیفری ۸۳
- گفتار چهارم - محکمه‌ی ابتدایی (دادگاه شهرستان) ۸۴
- تعداد قضات ۸۵
- وحدت یا تعدد قضات ۸۶
- دادگاه اطفال بزهکار ۸۷
- گفتار پنجم - دادگاه عمومی سال ۱۳۵۸ ۸۸
- گفتار ششم - دادگاه حقوقی یک ۸۹
- ۱ - صلاحیت دادگاه حقوقی یک در امور حقوقی ۹۰
- الف - رسیدگی به دعاوی حقوقی و امور حسبی ۹۰
- ب - رسیدگی به دعاوی خانوادگی ۹۱

- ج - قائم مقامی دادگاه حقوقی دو ۹۲
- ۲ - صلاحیت دادگاه حقوقی یک در امور کیفری ۹۲
- گفتار هفتم - دادگاه شرع: ۹۳
- ۱ - محضر شرعیه ۹۴
- ۲ - محکمه شرع ۹۵
- ۳ - ویژگی های محکمه شرع ۹۷
- گفتار هشتم - دادگاه خانواده ۹۷
- ۱ - دادگاه (حمایت) خانواده ۹۷
- ۲ - دادگاه مدنی خاص ۹۸
- الف - تفاوت دادگاه مدنی خاص با دادگاه خانواده ۹۹
- ب - سازمان دادگاه مدنی خاص ۹۹
- ج - صلاحیت دادگاه مدنی خاص ۱۰۰
- گفتار نهم - محاکم کیفری ۱۰۰
- ۱ - دادگاه عمومی جزایی سال ۱۳۵۸ ۱۰۱
- ۲ - دادگاه کیفری یک و دو ۱۰۱
- گفتار دهم - دادگاه های عمومی (و انقلاب) کنونی ۱۰۴
- یک - هدف اولیه از تشکیل ۱۰۵
- الف - مراجعه ی مستقیم به قاضی ۱۰۵
- ب - ایجاد مرجع قضایی واحد با صلاحیت عام ۱۰۶
- دو - سازمان دادگاه های عمومی ۱۰۸
- ۱ - تأسیس و تخصیص ۱۰۸
- ۲ - حوزه ی قضائی ۱۰۹
- ۳ - دادگاه عمومی حقوقی ۱۱۰
- ۴ - دادگاه عمومی جزائی ۱۱۰
- ۵ - دادگاه خانواده ۱۱۱
- ۶ - دادگاه اطفال ۱۱۳
- ۷ - مدیریت دادگستری ۱۱۴
- الف - رئیس حوزه قضایی، رئیس دادگستری ۱۱۴
- وظایف ۱۱۵
- ب - معاون دادگستری ۱۱۶

- ۸- دفتر دادگاه ۱۱۶
- ۹- واحد ابلاغ ۱۱۷
- ۱۰- واحد اجرا ۱۱۷
- ۱۱- واحد ارشاد ۱۱۸
- سه - صلاحیت محلی ۱۱۸
- مبحث چهارم - شورای حل اختلاف ۱۱۹
- ۱- تشکیل شورا ۱۲۰
- الف - انتخاب اعضاء ۱۲۰
- ب - دفتر شورا ۱۲۱
- ج - مشاور ۱۲۱
- ۲- صلاحیت ۱۲۲
- الف - در امور حقوقی ۱۲۲
- ب - در امور کیفری ۱۲۳
- ۳- رسیدگی شورا ۱۲۴
- ۴- نظارت دادگستری ۱۲۴
- ۵- اداره کل امور شوراها ۱۲۵
- فصل سوم - محاکم و مراجع اختصاصی قوه قضائیه** ۱۲۶
- مبحث اول - دادسرا و دادگاه انقلاب اسلامی ۱۲۶
- ۱- دادسرای انقلاب اسلامی ۱۲۷
- ۲- دادگاه انقلاب ۱۲۸
- الف - دادگاه انقلاب در تشکیلات پیشین ۱۲۸
- ب - دادگاه انقلاب در تشکیلات کنونی ۱۲۹
- ۳- صلاحیت دادگاه انقلاب ۱۳۱
- ۴- مرجع تجدیدنظر از آرای دادگاه انقلاب ۱۳۲
- مبحث دوم - دادگاه‌های نظامی ۱۳۲
- یک - دادگاه‌های نظامی پیش از انقلاب اسلامی ۱۳۲
- برخی از ویژگی‌های قانون دادرسی و کیفر ارتش ۱۳۳
- ۱- دادستان ارتش ۱۳۳
- ۲- رسیدگی و تعقیب ۱۳۴

۱۳۵	۳- دیوان حرب
۱۳۵	۴- رتبه‌ی افسران
۱۳۵	۵- صلاحیت دیوان‌های حرب
۱۳۶	دو- دادگاه‌های نظامی پس از انقلاب
۱۳۶	- قانون اساسی و محاکم نظامی
۱۳۷	- سازمان قضایی نیروهای مسلح
۱۳۷	کلیات
۱۳۸	۱- رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح
۱۳۹	۲- سازمان و صلاحیت
۱۴۲	مبحث سوم- دیوان عدالت اداری
۱۴۶	۱- سازمان
۱۴۶	الف- شعب دیوان
۱۴۶	ب- شعب تشخیص
۱۴۸	ج- رئیس دیوان
۱۴۸	د- قضات دیوان
۱۴۹	هـ- مشاوران دیوان
۱۴۹	و- هیأت عمومی دیوان
۱۵۰	وظایف هیأت عمومی:
۱۵۰	۱- صدور رأی وحدت رویه
۱۵۲	- آیین رسیدگی در هیأت عمومی
۱۵۲	- درخواست
۱۵۲	- استعلام از شورای نگهبان
۱۵۳	- رد درخواست
۱۵۳	- ابطال مصوبه
۱۵۳	ز- واحد اجرای احکام دیوان
۱۵۴	۲- صلاحیت دیوان
۱۵۴	الف- رسیدگی نخستین
۱۵۶	ب- صلاحیت شعب دیوان به عنوان مرجع رسیدگی به شکایت
۱۵۷	۳- آیین دادرسی دیوان
۱۵۷	۴- اعاده دادرسی، ورود ثالث، جلب ثالث و اعتراض ثالث

- ۵- عدم اجرای دستورات یا احکام دیوان ۱۵۸
- ۶- پرونده‌های شعب تجدید نظر سابق ۱۵۸
- مبحث چهارم - دادسرا و دادگاه عالی انتظامی قضات ۱۵۹
- گفتار اول - دادرسی انتظامی قضات ۱۶۱
- ۱- سازمان دادرسی انتظامی قضات ۱۶۱
- ۲- وظایف دادرسی انتظامی ۱۶۱
- ۳- جهات تعقیب قضات ۱۶۴
- ۴- شیوه‌ی رسیدگی ۱۶۴
- ۵- درخواست تعلیق قضات ۱۶۵
- گفتار دوم - دادگاه عالی انتظامی قضات ۱۶۵
- ۱- سازمان دادگاه انتظامی ۱۶۶
- ۲- صلاحیت دادگاه عالی انتظامی قضات ۱۶۹
- ۳- وظایف و صلاحیت‌های دیگر دادگاه انتظامی قضات ۱۷۲
- ۴- تخلفات رئیس و اعضای دادگاه عالی انتظامی ۱۷۵
- ۵- مرور زمان تعقیب انتظامی قضات ۱۷۵
- مبحث پنجم - دادگاه سیار ۱۷۶
- ۱- سازمان ۱۷۶
- ۲- مدت توقف دادگاه سیار در محل ۱۷۶
- ۳- صلاحیت ۱۷۷
- فصل چهارم - مراجع تجدید نظر و فرجام ۱۷۸
- مبحث اول - مراجع تجدید نظر ۱۷۸
- الف - پیش از انقلاب اسلامی ۱۷۸
- ب - پس از انقلاب ۱۸۰
- دادگاه تجدید نظر استان ۱۸۲
- دادگاه کیفری استان ۱۸۳
- مبحث دوم - دیوان عالی کشور ۱۸۶
- الف - پیش از انقلاب اسلامی ۱۸۶
- ب - پس از انقلاب اسلامی ۱۸۸
- سازمان دیوان عالی کشور ۱۸۹

- ۱- رئیس دیوان عالی کشور ۱۸۹
- ۲- شعب دیوان عالی کشور ۱۸۹
- وظایف دیوان عالی کشور ۱۹۳
- ۱- نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم ۱۹۳
- ۲- ایجاد وحدت رویه قضایی ۱۹۵
- الف - آراء وحدت رویه قضایی ۱۹۶
- ب - آراء اصراری ۱۹۷
- دیگر مسئولیت های دیوان عالی کشور ۱۹۸
- الف - رسیدگی به تخلف رئیس جمهور از وظایف قانونی ۱۹۸
- ب - احالهی دعوی جزایی ۱۹۹
- ج - اجازه ی اعاده دادرسی در امور جزایی ۱۹۹
- د - رسیدگی به تخلف های رئیس و اعضای دادگاه عالی انتظامی قضاات ۱۹۹
- مبحث سوم - شعب تشخیص دیوان عالی کشور ۲۰۰
- الف - سازمان و صلاحیت ۲۰۰
- ۱- سازمان ۲۰۰
- ۲- صلاحیت ۲۰۱
- ب - ماده ۱۸ اصلاحی ق.ت.د.ع.وا. مصوب دیماه ۱۳۸۵ ۲۰۲
- مبحث چهارم - دادرسی دیوان عالی کشور ۲۰۵
- وظایف دادستان کل کشور ۲۰۶
- فصل پنجم - مؤسسات وابسته به قوه ی قضاییه** ۲۰۸
- مبحث اول - کارشناسان رسمی دادگستری ۲۰۸
- کارشناسان رسمی و غیررسمی ۲۱۰
- کانون کارشناسان رسمی دادگستری ۲۱۱
- الف - ارکان کانون کارشناسان رسمی ۲۱۱
- ۱ - مجمع عمومی ۲۱۲
- وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی ۲۱۲
- وظایف و اختیارات مجمع عمومی فوق العاده ۲۱۲
- ۲ - هیأت مدیره ۲۱۳

- ۲۱۴ - شرایط عضویت در هیأت مدیره
- ۲۱۵ - وظایف هیأت مدیره
- ۳ - بازرسان ۲۱۶
- ۴ - شورای عالی کارشناسان ۲۱۶
- ۵ - دادسرای انتظامی ۲۱۶
- ۶ - دادگاه انتظامی ۲۱۷
- ب - پروانه کارشناسی رسمی ۲۱۸
- ج - دستمزد کارشناس ۲۱۹
- مبحث دوم - مترجمان رسمی ۲۲۰
- ۱ - تعریف مترجم ۲۲۰
- ۲ - پروانه مترجمی ۲۲۱
- مدت اعتبار پروانه ۲۲۱
- ۳ - تخلفات مترجمان ۲۲۲
- مرجع رسیدگی به تخلفات ۲۲۲
- ۴ - آیین نامه اجرای قانون ۲۲۲
- مبحث سوم - کانون وکلای دادگستری ۲۲۳
- گفتار اول - تاریخچه ۲۲۴
- گفتار دوم - سازمان کانون وکلای دادگستری و کیفیت اخذ پروانه
- کارآموزی و وکالت ۲۲۶
- ۱ - سازمان ۲۲۶
- ارکان کانون ۲۲۷
- الف - هیأت عمومی ۲۲۷
- ب - هیأت مدیره ۲۲۸
- شرایط عضویت در هیأت مدیره ۲۲۸
- جایگاه رئیس هیأت مدیره و وظایف او ۲۲۹
- ۱ - جایگاه ۲۲۹
- ۲ - وظایف رئیس هیأت مدیره ۲۳۰
- ج - وظایف هیأت مدیره ۲۳۰
- د - دادسرا و دادگاه انتظامی ۲۳۰
- ۲ - پروانه کارآموزی و وکالت ۲۳۲

۲۳۲	الف - پروانه‌ی کارآموزی
۲۳۳	- شرایط لازم برای دریافت پروانه‌ی کارآموزی
۲۳۵	ب - پروانه‌ی وکالت
۲۳۶	- مدت اعتبار پروانه‌ی وکالت
۲۳۷	۳ - چند نکته:
۲۳۷	۴ - وکالت اتفاقی
۲۳۸	مبحث چهارم - مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضاییه
۲۳۹	۱ - سازمان
	الف - هیأت اجرائی مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضاییه
۲۳۹	
۲۴۰	- وظایف هیأت
۲۴۰	ب - مرکز امور مشاوران، وکلا و کارشناسان قوه قضاییه
۲۴۱	- وظایف مرکز:
۲۴۱	۲ - شرایط متقاضیان وکالت و کارشناسی
۲۴۲	۳ - نحوه انتخاب و صدور پروانه
۲۴۳	۴ - مدت اعتبار پروانه
۲۴۳	۵ - مؤسسه حقوقی
۲۴۴	۶ - وکلای پایه یک و دو
۲۴۴	۷ - تعرفه
۲۴۵	۸ - وظایف و تکالیف مشاوران و کارشناسان و تخلف و مجازات آنها
۲۴۵	مبحث پنجم - الزامی بودن دخالت وکیل
۲۴۹	فصل ششم - صلاحیت دادگاه‌ها
۲۵۰	- تعریف صلاحیت
۲۵۰	- اقسام صلاحیت
۲۵۰	الف - صلاحیت ذاتی
۲۵۵	ب - صلاحیت محلی
۲۵۶	گفتار اول - صلاحیت دادگاه محل اقامت خوانده
۲۵۷	- مستثنیات قاعده صلاحیت دادگاه محل اقامت خوانده
۲۵۸	یک - صلاحیت دادگاهی معین

- ۱- اقامتگاه انتخابی یا قراردادی ۲۵۸
- ۲- محل سکونت موقت خوانده یا محل وقوع مال غیر منقول ۲۵۹
- ۳- اقامتگاه خواهان ۲۵۹
- ۴- دعاوی مربوط به اسناد ثبت احوال ۲۶۰
- ۵- دعاوی مربوط به اموال غیر منقول ۲۶۱
- ۶- دعاوی راجع به ترکه ۲۶۳
- ۷- امور راجع به ترکه ۲۶۴
- ۸- امور قیمومت ۲۶۴
- ۹- درخواست تأمین دلیل ۲۶۵
- ۱۰- دعاوی راجع به شرکت‌های بازرگانی ۲۶۵
- ۱۱- دعاوی راجع به شخصیت‌های حقوقی غیر بازرگانی ۲۶۷
- ۱۲- دعاوی راجع به ورشکستگی ۲۶۷
- ۱۳- دعاوی اعسار ۲۶۸
- ۱۴- تفسیر احکام و اختلافات ناشی از اجرای آن ۲۶۹
- ۱۵- شکایت از دستور اجرای اسناد رسمی ۲۷۰
- ۱۶- دعاوی طاری ۲۷۲
- ۱۷- دعاوی مرتبط ۲۷۴
- ۱۸- دعاوی متعدد ۲۷۴
- دو- اختیار خواهان به انتخاب یک دادگاه، از میان چند دادگاه است: ۲۷۵
- گفتار دوم- صلاحیت ویژه دادگاه‌های عمومی تهران ۲۷۶
- گفتار سوم- پاره‌ای صلاحیت‌های دیگر ۲۷۷
- ۱- اعاده دادرسی ۲۷۷
- ۲- دادرسی فوری ۲۷۹
- ۳- داوری ۲۷۹
- گفتار چهارم- صلاحیت محلی مراجع تجدید نظر ۲۸۰
- گفتار پنجم- صلاحیت نسبی و محلی شوراهای حل اختلاف ۲۸۰
- گفتار ششم- اختلاف در صلاحیت ۲۸۰
- ترتیب حل اختلاف در صلاحیت ۲۸۴

- مرجع حل اختلاف ۲۸۵
- الف - حل اختلاف بین دادگاه‌های عمومی ۲۸۵
- ب - حل اختلاف بین دادگاه‌های عمومی و اختصاصی ۲۸۶
- ج - مواردی که دادگاه‌ها از خود نفی صلاحیت کنند و یا خود را صالح بدانند ۲۸۷
- د - حل اختلاف بین دیوان عالی کشور و دادگاه تجدیدنظر استان و دادگاه تجدیدنظر استان با دادگاه بدوی ۲۸۸
- ه - حل اختلاف بین دادگاه‌های عمومی و شوراهای حل اختلاف .. ۲۸۸
- ایراد عدم صلاحیت ۲۹۰

قسمت دوم - مشتمل بر آ.د.م (۱) و (۲) ۲۹۳

- بخش اول - دادخواست، جریان دادخواست تا جلسه رسیدگی، ابلاغ، دادرسی، تصمیمات دادگاه ۲۹۴

فصل اول - دادخواست ۲۹۵

مبحث اول - کلیات ۲۹۵

گفتار اول - تعریف دادخواست ۲۹۶

گفتار دوم - شرایط دادخواست ۲۹۶

بند ۱: فارسی بودن دادخواست ۲۹۷

بند ۲: نوشتن دادخواست در روی اوراق چاپی مخصوص ۲۹۸

گفتار سوم: مندرجات دادخواست ۲۹۹

بند ۱: ذکر مشخصات خواهان و وکیل او ۲۹۹

بند ۲: ذکر مشخصات خوانده ۲۹۹

بند ۳: تعیین خواسته و بهای آن ۳۰۱

بند ۴: ذکر تعهدات و جهات ۳۰۹

بند ۵: ذکر ادله ۳۱۰

بند ۶: ذکر درخواست ۳۱۱

بند ۷: امضاء دادخواست ۳۱۱

بند ۸: پرداخت هزینه دادرسی ۳۱۲

- مبحث دوم - پیوست‌های دادخواست ۳۱۲
- گفتار اول - تقدیم دادخواست توسط وکیل یا نماینده ۳۱۴
- بند ۱: تعداد دادخواست و پیوست‌ها ۳۱۴
- بند ۲: مرجع تقدیم دادخواست ۳۱۴
- بند ۳: ارجاع دادخواست ۳۱۵
- گفتار دوم: تخلف از شرایط دادخواست و پیوست‌های آن ۳۱۶
- بند ۱: موارد رد دادخواست ۳۱۶
- بند ۲: موارد توقیف دادخواست ۳۱۷
- بند ۳: عدم پرداخت هزینه انتشار آگهی ۳۲۰
- بند ۴: عدم رعایت مواد ۵۷ تا ۶۰ قانون آیین دادرسی مدنی ۳۲۰
- گفتار سوم - اثر دادخواست ۳۲۱

فصل دوم - جریان دادخواست تا جلسه رسیدگی ۳۲۳

- مبحث اول - جریان دادخواست ۳۲۳
- مبحث دوم - ابلاغ ۳۲۳
- گفتار اول - اقسام ابلاغ ۳۲۵
- بند ۱: ابلاغ واقعی ۳۲۵
- بند ۲: ابلاغ قانونی ۳۲۷
- گفتار دوم - موارد ابلاغ قانونی ۳۲۷
- بند ۱: ابلاغ به بستگان و خادمین مخاطب ۳۲۷
- بند ۲: شرایط ابلاغ به بستگان و خادمان ۳۲۸
- بند ۳: امتناع بستگان و خادمان از گرفتن اوراق دعوا یا عدم حضور آن‌ها در محل ۳۲۹
- بند ۴: مجهول بودن اقامتگاه خوانده ۳۳۰
- مبحث سوم - نحوه ابلاغ در موارد خاص ۳۳۲
- گفتار اول - ابلاغ به شخصی که در مقر دادگاه اقامت ندارد ۳۳۲
- گفتار دوم - ابلاغ به زندانیان ۳۳۳
- گفتار سوم - ابلاغ اوراق دعوا به زن شوهردار ۳۳۴
- گفتار چهارم - ابلاغ به کارکنان دولت ۳۳۴
- گفتار پنجم - ابلاغ در خارج از کشور ۳۳۵

۳۳۶	مبحث چهارم - ابلاغ به اشخاص حقوقی
۳۳۶	گفتار اول - ابلاغ به ادارات دولتی
۳۳۷	گفتار دوم - ابلاغ به اشخاص حقوقی غیر دولتی
۳۳۸	بند ۱: ابلاغ به شرکتهای منحل شده
۳۳۸	بند ۲: ابلاغ به ورشکسته
۳۳۹	گفتار سوم - ابلاغ به خواندگان متعدد و غیر محصور
	گفتار چهارم - تعدد متقاضیان یا معترضین به ثبت در دعوای اعتراض به
۳۳۹	ثبت
۳۴۰	گفتار پنجم - اقامتگاه انتخابی
۳۴۱	گفتار ششم - تغییر اقامتگاه یا اشتباه بودن نشانی معین در دادخواست
۳۴۲	گفتار هفتم - وسیله ابلاغ
۳۴۲	بند ۱: مامورین ابلاغ
۳۴۳	بند ۲: سایر وسایل ابلاغ
۳۴۳	بند ۳: گزارش مامور ابلاغ و نحوه آن
۳۴۴	گفتار هشتم - اثر عدم رعایت مقررات ابلاغ
۳۴۶	فصل سوم - دادرسی
۳۴۶	مبحث اول - تعریف دادرسی
۳۴۷	گفتار اول - جلسه دادرسی
۳۴۸	بند ۱: تعیین جلسه دادرسی یا زمان رسیدگی به دعوا
۳۵۱	بند ۲: جلسه اول دادرسی
۳۵۲	گفتار دوم - انواع جلسه دادرسی
۳۵۲	بند ۱: جلسه عادی
۳۵۲	بند ۲: جلسه خارج از نوبت
۳۵۲	بند ۳: جلسه فوق العاده
۳۵۳	بند ۴: جلسه اداری
۳۵۳	گفتار سوم - زمان و مکان رسیدگی
۳۵۳	بند ۱: مدت جلسه
۳۵۳	بند ۲: تغییر وقت دادرسی
۳۵۴	بند ۳: تجدید جلسه دادرسی

- بند ۴: علنی بودن جلسه دادرسی ۳۶۰
- بند ۵: اختلال در نظم جلسه دادرسی ۳۶۱
- مبحث دوم - تکلیف یا عدم تکلیف اصحاب دعوا به حضور در جلسه دادرسی ۳۶۲
- گفتار اول - استرداد دادخواست ۳۶۳
- گفتار دوم - تکلیف خوانده و خواهان در جلسه اول دادرسی و حقوق آنها ۳۶۵
- بند ۱: تکلیف خوانده در جلسه اول دادرسی ۳۶۵
- بند ۲: تکلیف خواهان در جلسه اول دادرسی ۳۶۶
- فصل چهارم - تصمیمات دادگاه** ۳۷۰
- مبحث اول - کلیات ۳۷۰
- گفتار اول - اقسام تصمیمات دادگاه ۳۷۰
- بند ۱: تصمیمات اداری ۳۷۰
- بند ۲: تصمیمات قضائی (رای) ۳۷۱
- گفتار دوم - قرار و اقسام آن ۳۷۱
- بند ۱: تعریف قرار ۳۷۱
- بند ۲: اقسام قرار ۳۷۲
- الف - قرار اعدادی یا قرار مقدماتی ۳۷۲
- ب - قرار نهائی ۳۷۲
- ج - قرار موقت ۳۷۳
- گفتار سوم - حکم و اقسام آن ۳۷۳
- بند ۱: حکم حضوری و حکم غیابی ۳۷۳
- بند ۲: حکم ترافعی و حکم حبسی ۳۷۴
- بند ۳: حکم قطعی و حکم غیر قطعی ۳۷۴
- بند ۴: حکم اعلامی و حکم تأسیسی ۳۷۴
- بند ۵: حکم نهائی و حکم غیر نهائی ۳۷۵
- گفتار چهارم - تفاوت حکم و قرار ۳۷۵
- بند ۱: حکم ممکن است حضوری یا غیابی باشد ۳۷۵
- بند ۲: حکم همیشه از طرف دادگاه صادر می شود ۳۷۵

- بند ۳: برای صدور قرار، طرح دعوا یا تحقق آن شرط نیست ۳۷۶
- بند ۴: احکام غالباً قابلیت تجدید نظر را دارند ۳۷۶
- بند ۵: درخواست اعاده دادرسی نسبت به قرارها جایز نیست ۳۷۶
- مبحث دوم - رأی و دادنامه و ابلاغ آنها ۳۷۶
- گفتار اول - صدور و انشاء رأی ۳۷۶
- بند ۱: تاریخ صدور رأی ۳۷۶
- بند ۲: ذکر مشخصات اصحاب دعوا یا وکیل یا نمایندگان قانونی آنان ۳۷۶
- بند ۳: موضوع دعوا و درخواست طرفین ۳۷۶
- بند ۴: ذکر دلایل، مستندات، اصول و مواد قانونی ۳۷۶
- بند ۵: مشخصات و سمت دادرس یا دادرسان دادگاه ۳۷۷
- بند ۶: امضای دادرس ۳۷۷
- بند ۷: مقدار رأی ۳۷۷
- بند ۸: دادگاه باید ذیل رأی خود، قابل تجدید نظر بودن یا نبودن رأی ۳۷۸
- گفتار دوم: دادنامه ۳۷۸
- بند ۱: رأی دادگاه باید ظرف ۵ روز از تاریخ صدور پاکتویس شده و به امضای ۳۷۹
- بند ۲: مدیر دفتر دادگاه موظف است فروری پس از امضای دادنامه ۳۷۹
- بند ۳: مدیر یا اعضای دفتر قبل از آنکه رأی یا دادنامه به امضای ۳۷۹
- بند ۴: هیچ حکم یا قراری را نمی توان اجرا نمود ۳۷۹
- بند ۵: رأی برای اعلام به اصحاب دعوا است ۳۷۹
- گفتار سوم - ابلاغ دادنامه ۳۸۰
- گفتار چهارم - ابلاغ حکم غیابی به محکوم علیه مجهول المكان ۳۸۱
- گفتار پنجم - دادنامه به چه کسی باید ابلاغ شود ۳۸۱
- بند ۱: ابلاغ دادنامه به وکیل ۳۸۲
- بند ۲: ابلاغ دادنامه به موکل ۳۸۳
- گفتار ششم - قاعده فراغ دادرس ۳۸۴
- گفتار هفتم - تصحیح رأی ۳۸۵
- بند ۱: تصحیح رأی دیوان عدالت اداری ۳۸۶

بند ۲: تصحیح رأی دادگاه تجدید نظر و دیوان عالی کشور ۳۸۷

فصل پنجم - دادرسی فوری ۳۸۸

مبحث اول - کلیات ۳۸۸

گفتار اول - شرایط دادرسی فوری ۳۸۹

بند ۱: فوریت امر که رکن اساسی صدور دستور موقت است ۳۸۹

بند ۲: دستور موقت باید مربوط به موضوع دعوا باشد ۳۹۰

گفتار دوم - دادگاه صالح برای رسیدگی به درخواست دستور موقت .. ۳۹۰

بند ۱: اگر اصل دعوا در دادگاهی مطرح باشد ۳۹۰

بند ۲: اگر ذینفع قبل از اقامه دعوا درخواست دستور موقت نماید. ۳۹۰

بند ۳: هرگاه موضوع درخواست دستور موقت در مقر دادگاهی .. ۳۹۰

مبحث دوم - آئین دادرسی یا نحوه رسیدگی به درخواست دستور موقت . ۳۹۱

گفتار اول - درخواست ۳۹۱

بند ۱: هزینه دادرسی ۳۹۱

بند ۲: زمان درخواست دادرسی فوری ۳۹۲

گفتار دوم - وقت و محل دادرسی ۳۹۲

گفتار سوم - تأمین خسارت احتمالی ۳۹۳

گفتار چهارم - نحوه رسیدگی به درخواست دستور موقت. ۳۹۳

بند ۱: تصمیم دادگاه ۳۹۴

بند ۲: اجرای دستور موقت ۳۹۴

بند ۳: مدت اعتبار دستور موقت ۳۹۵

بند ۴: دادن تأمین توسط خوانده ۳۹۶

بند ۵: مطالبه خسارت توسط خوانده ۳۹۷

بند ۶: رفع توقیف از مالی که خواهان برای جبران خسارت احتمالی

خوانده سپرده است. ۳۹۸

گفتار پنجم - شکایت از قبول یا رد قرار درخواست دستور موقت ... ۳۹۸

بخش دوم - طرق شکایت از آراء دادگاهها ۴۰۰

فصل اول - شکایت از آراء ۴۰۱

مبحث اول - اعتراض به حکم غیابی ۴۰۲

گفتار اول - تعریف حکم حضوری و غیابی	۴۰۲
گفتار دوم - آئین رسیدگی به وخواهی	۴۰۴
بند ۱: مرجع رسیدگی به دادخواست اعتراض	۴۰۴
بند ۲: مهلت وخواهی	۴۰۵
بند ۳: عدم امکان ابلاغ واقعی	۴۰۶
بند ۴: تقدیم دادخواست خارج از مهلت	۴۰۶
بند ۵: تقدیم دادخواست	۴۰۶
بند ۶: نحوه رسیدگی	۴۰۷
گفتار سوم - اجرای حکم غیابی	۴۰۹
بند ۱: وخواهی بعد از اجرای حکم	۴۱۰
بند ۲: اثر حکمی که بعد از وخواهی صادر می شود	۴۱۰
مبحث دوم - تجدید نظر	۴۱۱
گفتار اول - کلیات	۴۱۱
بند ۱: آرای قابل تجدید نظر	۴۱۱
بند ۲: احکام	۴۱۲
بند ۳: قرارها	۴۱۴
گفتار دوم - جهات درخواست تجدید نظر	۴۱۵
بند ۱: ادعای عدم اعتبار مستندات دادگاه	۴۱۵
بند ۲: ادعای فقدان شرایط قانونی شهادت شهود	۴۱۵
بند ۳: ادعای مخالف بودن رأی با قانون یا موازین شرعی	۴۱۶
بند ۴: ادعای عدم صلاحیت قاضی یا دادگاه صادر کننده رأی	۴۱۷
بند ۵: ادعای عدم توجه قاضی به دلائل ابرازی	۴۱۸
گفتار سوم - اشخاصی که حق درخواست تجدید نظر دارند	۴۱۹
گفتار چهارم - مهلت تجدید نظر	۴۱۹
گفتار پنجم - تقدیم دادخواست تجدید نظر خارج از مهلت مقرر	۴۲۰
گفتار ششم - دادخواست و مقدمات رسیدگی	۴۲۰
بند ۱: مرجع تقدیم دادخواست	۴۲۰
بند ۲: دادخواست تجدید نظر	۴۲۱
بند ۳: پیوست های دادخواست	۴۲۳
بند ۴: تعداد دادخواست و پیوست ها	۴۲۳

- بند ۵: نقائص دادخواست ۴۲۳
- بند ۶: ارسال نسخه دوم دادخواست و پیوست‌ها برای تجدید نظر خواننده ۴۲۵
- بند ۷: استرداد دادخواست تجدید نظر ۴۲۵
- گفتار هفتم - رسیدگی و صدور رأی در مرجع تجدید نظر ۴۲۵
- بند ۱: رسیدگی در دادگاه تجدید نظر ۴۲۵
- بند ۲: رأی دادگاه تجدید نظر ۴۲۷
- بند ۳: اثر رأی دادگاه تجدید نظر ۴۲۹
- بند ۴: حکم غیابی دادگاه تجدید نظر ۴۲۹
- بند ۵: تجدید نظرخواهی و اجرای حکم ۴۳۰
- مبحث سوم - فرجام خواهی ۴۳۰
- گفتار اول - فرجام خواهی در امور مدنی ۴۳۱
- بند ۱: مقصود از رسیدگی فرجامی ۴۳۱
- بند ۲: آرای قابل فرجام ۴۳۲
- بند ۳: احکام غیر قابل فرجام ۴۳۳
- بند ۴: ترتیب فرجام خواهی ۴۳۴
- گفتار دوم - ترتیب رسیدگی در دیوان عالی کشور ۴۳۸
- بند ۱: ارجاع پرونده ۴۳۸
- بند ۲: مطالعه پرونده و تهیه گزارش ۴۳۹
- بند ۳: نحوه رسیدگی ۴۳۹
- بند ۴: صدور رأی ۴۴۰
- بند ۵: مواردی که در رأی دیوان عالی کشور، باید بطور کامل و روشن ذکر شود ۴۴۰
- بند ۶: موارد اصلاح یا نقض رأی فرجام خواسته ۴۴۱
- بند ۷: نقض بلاارجاع ۴۴۲
- گفتار سوم - اقدامات پس از نقض ۴۴۴
- بند ۱: ارجاع پرونده به دادگاه صادرکننده رأی ۴۴۴
- بند ۲: ارجاع پرونده به مرجع صالح ۴۴۵
- بند ۳: ارجاع پرونده به دادگاه هم عرض ۴۴۵
- بند ۴: تکلیف دادگاهی که بعد از نقض مأمور رسیدگی می‌شود. ... ۴۴۵

بند ۵: رأی اصراری.....	۴۴۶
بند ۶: فرجام تبعی.....	۴۴۷
گفتار چهارم - تقاضای فرجام از طریق دادستان کل کشور.....	۴۴۹
بند ۱: هرگاه از رأی قابل فرجام در مهلت مقرر قانونی فرجام خواهی.....	۴۴۹
بند ۲: مهلت تقدیم دادخواست.....	۴۴۹
بند ۳: مرجع تقدیم دادخواست.....	۴۴۹
بند ۴: وظیفه دادستان کل.....	۴۵۰
بند ۵: توقف اجرای حکم.....	۴۵۰
بند ۶: فرجام خواهی و اجرای حکم.....	۴۵۰
گفتار پنجم - اثر رأی دیوان عالی کشور.....	۴۵۱
فصل دوم - تجدیدنظر خواهی نزد شعب تشخیص دیوان عالی کشور.....	۴۵۲
مبحث اول - کلیات.....	۴۵۲
گفتار اول - سازمان.....	۴۵۴
گفتار دوم - صلاحیت.....	۴۵۴
مبحث دوم - نحوه رسیدگی.....	۴۵۵
گفتار اول - مهلت درخواست تجدیدنظر.....	۴۵۵
گفتار دوم - ضمائم درخواست.....	۴۵۶
گفتار سوم - هزینه درخواست.....	۴۵۶
گفتار چهارم - نقائص درخواست.....	۴۵۶
گفتار پنجم - رسیدگی و صدور رأی.....	۴۵۷
گفتار ششم - درخواست تجدیدنظر و اجرای حکم.....	۴۵۸
فصل سوم - اعتراض شخص ثالث و اعاده دادرسی.....	۴۵۹
مبحث اول - اعتراض شخص ثالث.....	۴۵۹
گفتار اول - شرایط اعتراض شخص ثالث.....	۴۶۰
بند ۱: صدور حکم یا قرار.....	۴۶۰
بند ۲: تضرر از حکم یا قرار.....	۴۶۲
بند ۳: عدم دخالت معترض یا نماینده او در دادرسی.....	۴۶۳

- بند ۴: موعده اعتراض ۴۶۴
- گفتار دوم - اقسام اعتراض شخص ثالث ۴۶۵
- بند ۱: اعتراض اصلی ۴۶۵
- بند ۲: اعتراض طاری ۴۶۶
- بند ۳: ترتیب رسیدگی به اعتراض طاری ۴۶۷
- گفتار سوم - آثار اعتراض شخص ثالث ۴۶۹
- مبحث دوم - اعاده دادرسی ۴۷۱
- گفتار اول - اعاده دادرسی و احکام قابل اعاده دادرسی ۴۷۱
- بند ۱: اعاده دادرسی ۴۷۱
- بند ۲: احکام قابل اعاده دادرسی ۴۷۱
- گفتار دوم - جهات اعاده دادرسی ۴۷۳
- بند ۱: موضوع حکم، مورد ادعای خواهان نبوده است ۴۷۴
- بند ۲: حکم به مقدار بیشتر از خواسته صادر شده باشد ۴۷۴
- بند ۳: وجود تضاد در مفاد یک حکم ۴۷۵
- بند ۴: حکم صادره با حکم دیگری در خصوص همان دعوا و اصحاب آن ۴۷۵
- بند ۵: در صورتی که طرف مقابل در خواست کننده اعاده دادرسی حيله و تقلبی به کار برده ۴۷۷
- بند ۶: حکم دادگاه مستند به اسنادی بوده که پس از صدور حکم جعلی بودن آنها ثابت شده باشد ۴۷۸
- بند ۷: کتمان سند ۴۷۹
- گفتار سوم - مهلت درخواست اعاده دادرسی ۴۸۰
- گفتار چهارم - اقسام اعاده دادرسی و آئین دادرسی آن ۴۸۲
- بند ۱: اقسام اعاده دادرسی ۴۸۲
- بند ۲: آئین دادرسی اعاده دادرسی ۴۸۳
- گفتار پنجم - اثر قبول درخواست اعاده دادرسی در اجرای حکم ۴۸۷
- گفتار ششم - تفاوت تجدیدنظر و اعاده دادرسی ۴۸۸
- گفتار هفتم - تفاوت اعاده دادرسی و اعتراض شخص ثالث ۴۸۹

بخش سوم - ایرادات و موانع رسیدگی، توقیف دادرسی، استرداد دعوا و دادخواست، امور اتفاقی، هزینه دادرسی، اعسار و داوری ۴۹۱

فصل اول - ایرادات، موعد و اقسام آن ۴۹۲

مبحث اول - ایرادات ۴۹۲

گفتار اول - فرق ایراد و دفاع به معنی اخص ۴۹۲

گفتار دوم - ایرادات در قوانین پیشین و قانون کنونی ۴۹۴

بند ۱: در قانون اصول محاکمات حقوقی مصوب ۱۳۳۹ قمری .. ۴۹۴

بند ۲: در قانون اصول محاکمات آزمایش مصوب ۱۳۰۵ ۴۹۴

بند ۳: در قانون آئین دادرسی مدنی ۱۳۱۸ ۴۹۴

بند ۴: در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب

۱۳۷۹ ۴۹۴

گفتار سوم - آمره بودن ایرادات ۴۹۴

مبحث دوم - موعد ایراد و زمان رسیدگی به آن ۴۹۵

گفتار اول - موعد ایراد ۴۹۵

گفتار دوم - زمان رسیدگی به ایراد ۴۹۵

مبحث سوم - اقسام ایرادات ۴۹۷

گفتار اول - ایراد عدم صلاحیت ۴۹۷

بند ۱: تکلیف دادگاه در قبال ایراد عدم صلاحیت ۵۰۰

بند ۲: حل اختلاف در صلاحیت ۵۰۱

بند ۳: مرجع حل اختلاف ۵۰۳

گفتار دوم - ایراد سبق طرح دعوا یا دعاوی مرتبط ۵۰۴

بند ۱: شرایط ایراد ۵۰۵

بند ۲: سبق طرح دعوا یا دعاوی مرتبط در دیوان عدالت اداری ... ۵۰۷

گفتار سوم - ایراد عدم اهلیت ۵۰۷

گفتار چهارم - عدم اهلیت خوانده ۵۰۹

گفتار پنجم - ایراد عدم توجه دعوا ۵۱۰

گفتار ششم - ایراد سمت ۵۱۱

گفتار هفتم - ایراد خواهان به سمت نماینده خوانده ۵۱۲

- گفتار هشتم - ایراد امر مختوم (اعتبار قضیه محکوم بها) ۵۱۳
- بند ۱: شرایط اعتبار امر مختوم ۵۱۳
- گفتار نهم - سایر ایرادات ۵۱۹
- بند ۱: ایراد دعوای فاقد اثر قانونی ۵۱۹
- بند ۲: ایراد نامشروع بودن مورد دعوا ۵۱۹
- بند ۳: ایراد غیرجزمی بودن دعوا ۵۲۰
- بند ۴: ایراد ذی نفع نبودن خواهان در دعوا ۵۲۰
- بند ۵: طرح دعوا خارج از موعد قانونی ۵۲۱

فصل دوم - موانع رسیدگی ۵۲۲

- مبحث اول - رد دادرس و موارد آن ۵۲۲
- گفتار اول - رد دادرس ۵۲۲
- گفتار دوم - موارد رد دادرس ۵۲۳
- گفتار سوم - ترتیب رد و نحوه رسیدگی به آن ۵۲۶
- مبحث دوم - توقیف دادرسی و آثار آن ۵۲۹
- گفتار اول - توقیف دادرسی ۵۲۹
- بند ۱: موارد توقیف دادرسی ۵۳۰
- بند ۲: موارد زیر از جهات توقیف دادرسی نیست ۵۳۳
- گفتار دوم - آثار توقیف دادرسی ۵۳۴
- مبحث سوم - استرداد دادخواست و استرداد دعوا ۵۳۴
- گفتار اول - استرداد دادخواست ۵۳۴
- گفتار دوم - استرداد دعوا ۵۳۶

فصل سوم - امور اتفاقی ۵۳۹

- مبحث اول - درخواست تأمین خواسته ۵۴۰
- گفتار اول - درخواست تأمین خسارات دادرسی توسط خوانده ۵۴۰
- بند ۱: شرایط تأمین خسارت دادرسی توسط خوانده ۵۴۰
- بند ۲: تصمیم دادگاه ۵۴۱
- گفتار دوم - تأمین خواسته ۵۴۲
- بند ۱: شرایط تأمین خواسته ۵۴۳

- بند ۲: مواردی که ایداع خسارت احتمالی لازم نیست ۵۴۵
- گفتار سوم - دادگاه صالح ۵۴۶
- بند ۱: رسیدگی به درخواست تأمین و صدور قرار ۵۴۶
- بند ۲: اجرای قرار تأمین خواسته ۵۴۷
- بند ۳: کیفیت تأمین خواسته ۵۴۷
- مبحث دوم - مقررات عمومی راجع به توقیف اموال ۵۴۸
- گفتار اول - توقیف اموال منقول ۵۴۹
- بند ۱: اصول مربوط به توقیف اموال منقول ۵۴۹
- بند ۲: صورت برداری اموال منقول ۵۵۰
- بند ۳: ارزیابی اموال منقول ۵۵۱
- بند ۴: حفظ اموال توقیف شده ۵۵۲
- بند ۵: توقیف اموال منقول محکوم علیه که نزد شخص ثالث است ۵۵۴
- گفتار دوم - توقیف اموال غیر منقول ۵۵۶
- بند ۱: اصول مربوط به توقیف اموال غیر منقول ۵۵۶
- بند ۲: صورت برداری اموال غیر منقول ۵۵۷
- بند ۳: ارزیابی و حفظ اموال غیر منقول ۵۵۸
- گفتار سوم - توقیف محصول املاک و باغ‌ها ۵۵۸
- گفتار چهارم - اعتراض شخص ثالث نسبت به مال توقیف شده ۵۵۹
- گفتار پنجم - تبدیل تأمین ۵۶۰
- گفتار ششم - لغو یا رفع تأمین ۵۶۱
- بند ۱: عدم تقدیم دادخواست راجع به اصل دعوا ۵۶۱
- بند ۲: مرتفع شدن موجب تأمین ۵۶۱
- بند ۳: صدور حکم قطعی علیه خواهان یا استرداد دعوا یا دادخواست ۵۶۱
- بند ۴: فسخ قرار تأمین خواسته ۵۶۲
- گفتار هفتم - اثر تأمین خواسته ۵۶۲
- بند ۱: اثر تأمین خواسته نسبت به خواهان ۵۶۲
- بند ۲: اثر تأمین خواسته نسبت به خوانده ۵۶۵

فصل چهارم - دعوای اصلی و طاری	۵۶۷
مبحث اول - دعوای متقابل	۵۶۸
گفتار اول - شرایط دعوای متقابل	۵۶۸
گفتار دوم - آئین دادرسی دعوای متقابل	۵۶۹
بند ۱: تقدیم دادخواست	۵۶۹
بند ۲: تقاضای تجدید جلسه	۵۷۱
بند ۳: صلاحیت	۵۷۱
بند ۴: رسیدگی	۵۷۱
گفتار سوم - مزایای دعوای متقابل	۵۷۲
گفتار چهارم - خسارات دادرسی	۵۷۲
مبحث دوم - دخالت شخص ثالث در دعوا	۵۷۳
گفتار اول - ورود شخص ثالث	۵۷۳
بند ۱: ورود اصلی شخص ثالث	۵۷۳
بند ۲: ورود تبعی شخص ثالث	۵۷۴
بند ۳: آئین دادرسی ورود ثالث	۵۷۵
گفتار دوم - خسارات دادرسی دعوای شخص ثالث	۵۷۸
گفتار سوم - ورود سازمان حج و اوقاف به عنوان ثالث در دعاوی	۵۷۹
گفتار چهارم - ورود شخص ثالث در دعوای تصرف عدوانی	۵۷۹
گفتار پنجم - ورود تاجر ورشکسته در دعوا	۵۸۰
گفتار ششم - ورود شخص ثالث در دعوای اعتراض به ثبت	۵۸۰
مبحث سوم - جلب شخص ثالث	۵۸۱
گفتار اول - دعوی جلب شخص ثالث تحت یکی از دو عنوان زیر اقامه می شود	۵۸۱
بند ۱: طرح دعوای بالاستقلال علیه مجلوب ثالث	۵۸۱
بند ۲: جلب تقویتی	۵۸۲
گفتار دوم - آئین دادرسی جلب ثالث	۵۸۲
بند ۱: موعد دعوی جلب	۵۸۲
بند ۲: تقدیم دادخواست	۵۸۲
بند ۳: ترتیب دادرسی	۵۸۳
بند ۴: تجدید جلسه دادرسی	۵۸۴

بند ۵: تفکیک دادخواست جلب ثالث	۵۸۴
گفتار سوم - رد دادخواست جلب ثالث	۵۸۵
گفتار چهارم - جهات افتراق و اشتراک دعوای ورود و جلب ثالث ..	۵۸۵
بند ۱: جهات افتراق	۵۸۵
بند ۲: جهات اشتراک	۵۸۶
گفتار پنجم - خسارات دادرسی در دعوای جلب شخص ثالث	۵۸۶
مبحث چهارم - اخذ تأمین از اتباع دولت‌های خارجی	۵۸۷
گفتار اول - شرایط اخذ تأمین از اتباع دولت‌های خارجی	۵۸۸
بند ۱: غیر ایرانی بودن خواهان	۵۸۸
بند ۲: خوانده ایرانی باشد	۵۸۸
بند ۳: تقاضا	۵۸۸
گفتار دوم - ترتیب اخذ تأمین	۵۸۹
فصل پنجم - هزینه دادرسی و اعسار	۵۹۱
مبحث اول - هزینه دادرسی	۵۹۱
گفتار اول - هزینه تقدیم دادخواست	۵۹۲
گفتار دوم - هزینه احکام	۵۹۳
بند ۱: هزینه احکام در دعوای مالی	۵۹۳
بند ۲: هزینه احکام در دعوای غیر مالی	۵۹۴
بند ۳: زمان پرداخت هزینه حکم	۵۹۴
گفتار سوم - هزینه قرارها	۵۹۵
گفتار چهارم - هزینه رسیدگی به امور حسبی	۵۹۶
گفتار پنجم - معافیت از هزینه دادرسی	۵۹۷
گفتار ششم - هزینه تطبیق فتوکپی یا رونوشت اسناد با اصل آنها	۵۹۹
گفتار هفتم - هزینه گواهی‌های صادره از دفتر مراجع قضایی	۵۹۹
گفتار هشتم - سایر هزینه‌ها	۶۰۰
گفتار نهم - هزینه دادرسی در امور کیفری	۶۰۰
گفتار دهم - اعسار از هزینه دادرسی	۶۰۲
بند ۱: تعریف معسر از هزینه دادرسی	۶۰۳
بند ۲: شرایط دعوای اعسار	۶۰۳

- بند ۳: مرجع رسیدگی به دعوای اعسار ۶۰۵
 بند ۴: رسیدگی به دادخواست اعسار ۶۰۵
 بند ۵: آثار حکم اعسار ۶۰۶
 بند ۶: غیر قابل وراثت بودن حکم اعسار ۶۰۷
 بند ۷: قابل تجدید نظر بودن حکم اعسار ۶۰۷

- فصل ششم - داوری ۶۰۸
 مبحث اول - کلیات ۶۰۸
 گفتار اول - اقسام داوری ۶۰۹
 بند ۱: داوری اختیاری ۶۰۹
 بند ۲: داوری اجباری نسبی ۶۱۰
 بند ۳: داوری اجباری مطلق ۶۱۰
 گفتار دوم - قرارداد داوری ۶۱۲
 گفتار سوم - اشخاصی که حق ارجاع موضوع و اختلاف به داوری دارند ۶۱۳
 گفتار چهارم - موضوعات غیر قابل ارجاع به داوری ۶۱۴
 گفتار پنجم - ارجاع دعاوی دولتی به داوری ۶۱۶
 گفتار ششم - تعیین داور ۶۱۶
 بند ۱: تعیین داور توسط اصحاب دعوا ۶۱۶
 بند ۲: تعیین داور توسط دادگاه ۶۱۸
 بند ۳: اختلاف در مورد اصل معامله یا قرارداد ۶۱۹
 بند ۴: مرجع صالح برای تعیین داور ۶۲۰
 بند ۵: انتخاب داور از طریق قرعه ۶۲۰
 بند ۶: شرایط انتخاب به داوری ۶۲۰
 بند ۷: اعتراض به تعیین داور منتخب دادگاه و مهلت آن ۶۲۳
 بند ۸: عزل و استعفای داور ۶۲۳
 مبحث دوم - تکلیف دادگاه بعد از انتخاب داور ۶۲۵
 گفتار اول - مدت داوری ۶۲۵
 گفتار دوم - رسیدگی داور ۶۲۶
 بند ۱: رأی داور ۶۲۸

بند ۲: تصحیح رأی داور	۶۲۹
بند ۳: رد رأی داور	۶۲۹
بند ۴: ابلاغ رأی داور	۶۲۹
بند ۵: اجرای حکم داور	۶۳۰
گفتار سوم - موارد بطلان رأی داور	۶۳۰
گفتار چهارم - اعتراض به رأی داور	۶۳۲
گفتار پنجم - حق الزحمه داور	۶۳۵
گفتار ششم - زوال داوری	۶۳۵
گفتار هفتم - تقصیر در انجام وظیفه داور	۶۳۷
گفتار هشتم - قراردادهای داوری مربوط به قبل از اجرای قانون آیین دادرسی مدنی	۶۳۷
ضمیمه	۶۳۸
منابع	۶۴۵
الف) کتب	۶۴۵
ب) مجلات حقوقی:	۶۴۶
ج) فرهنگها	۶۴۶
د - مجموعه قوانین و مقررات	۶۴۷
جدول مقایسه‌ای مواد قانون سابق آیین دادرسی مدنی و قانون جدید	۶۴۸

پیش‌گفتار چاپ اول

بنام آنکه جان را فکرت آموخت

هدف از تألیف این کتاب تهته منبعی جامع و مناسب برای فراگیری درس آیین دادرسی مدنی یک می‌باشد و به همین جهت سعی شده است که براساس عناوین و سرفصلهای مصوب و منطبق با آخرین تغییرات و اصطلاحات بعمل آمده در قوانین ذی‌ربط سازمان قضائی قوه قضائیه و کانونها و اشخاص وابسته به این قوه آنچنان که بوده و هست، صلاحیت و قواعد آن، اختلافات راجع به صلاحیت و ترتیب حل آن به دانشجویان و علاقمندان باین درس شناسانیده شود امید که نویسندگان توانسته باشند حداقل به بخشی از اهداف خود نائل شده و خدمتی ولو ناچیز به شیفتگان عدالت و آنان که برای اجرای صحیح قوانین در این مملکت دل می‌سوزانند انجام داده باشند.

محمدجواد بهشتی - دکتر نادر مردانی

پیش‌گفتار

به نام آنکه هستی از عدم کرد
زال علم جاری از قلم کرد
به نور خود چراغ دانش افروخت
به انسان شیوه دانایی آموخت

آیین دادرسی مدنی، مهمترین قانون ناظر بر اصول محاکمات در نظام دادرسی حقوقی هر کشور است، مقرراتی که اصحاب دعوا در طرح و دفاع از آن و دادرسان در رسیدگی به دعوا و صدور و اجرای رأی مکلف به تبعیت از آن می‌باشند. آیین دادرسی در نظام قضائی کشور از آن چنان اهمیتی برخوردار است که به جرأت می‌توان ادعا کرد بدون رعایت و اجرای صحیح آن اگر احقاق حق و تحقق عدالت غیرممکن نباشد بی‌نهایت متعسر است، زیرا با عدم اجرای صحیح آن قوانین ماهوی هم که هدف غائی از طرح هر دعوا، اجرای صحیح آن است نیز نمی‌تواند به درستی اجرا شود و به همین جهت، به هر میزان که در وضع قوانین ماهوی دقت شود، هرگاه آیین دادرسی دقیق و متناسب وجود نداشته باشد یا به درستی اجرا نشود نمی‌توان امیدی به اجرای درست قوانین ماهوی و در نتیجه احقاق حق داشت، چرا که به تعبیر یکی از نویسندگان «نظام قضائی یک کشور یعنی آیین دادرسی آن» و تهیه و تنظیم «یک آیین دادرسی خوب و لازم‌الرعايه، یک سرمایه‌گذاری ملی و معنوی است».^(۱)

باری این کتاب با رعایت سرفصل‌ها و عناوین مصوب ستاد انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به منظور استفاده دانشجویان ارجمند رشته حقوق در قالب دروس آیین دادرسی مدنی ۲ و ۳ تألیف گردیده و در ضمن مباحث قانونی و بررسی مقررات مربوط به طریقه احقاق حق، به رویه قضائی و نظرات

صاحب نظران و بخصوص آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور و اداره حقوقی قوه قضائیه توجه ویژه مبذول گردیده و مشتمل بر مباحث زیر است:

دادخواست، جریان دادخواست تا جلسه رسیدگی، ابلاغ، دادرسی، تصمیمات دادگاه، دادرسی فوری، اعتراض به حکم غیابی، تجدید نظرخواهی، تجدید نظر خواهی نزد شعب تشخیص دیوان عالی کشور، فرجام خواهی، اعتراض شخص ثالث، اعاده دادرسی، ایرادات، موانع رسیدگی، رد دادرسی، توقیف دادرسی، استرداد دادخواست و استرداد دعوا، امور اتفاقی، مشتمل بر تأمین خواسته، ورود و جلب شخص ثالث، دعوی متقابل، اخذ تأمین از اتباع دولت های خارجی، و بالاخره هزینه دادرسی، اعسار و داوری.

امید است این کتاب که حاصل سالها تجربه آموزشی و عملی نویسندگان است، خدمتی هرچند ناچیز به جامعه حقوقی کشور باشد. با استعانت از خداوند بزرگ چاپ سوم جلد اول این کتاب بعد از بازنگری بزودی در دسترس علاقمندان قرار می گیرد.

محمدجواد بهشتی - دکتر نادر مردانی